

# GORSKI KRAJEVI REPUBLIKE HRVATSKE

1. Prirodno – zemljopisni uvjeti gorskih krajeva
2. Gospodarstvo gorskih krajeva
3. Naselja gorskih krajeva
4. Povijesne i kulturne znamenitosti gorskih krajeva

Zanimljivosti možeš povezati s onim što ćeš učiti u ovoj nastavnoj cjelini.

# VELEBIT

Prelijepa i zanimljiva planina zaštićena kao park prirode.

UNESCO – a proglašen je svjetskim rezervatom prirode.

## NACIONALNI PARKOVI

- Sjeverni Velebit
- Paklenica – primorska južna strana

# NP SJEVERNI VELEBIT



# VELEBITSKA DEGENIJA



# Árpád von Degen

Mađarski biolog i botaničar.

Jedan je najznačajnijih biologa, koji je proučavao biljni svijet Velebita.

Otkrio je velebitsku degeniju, koja je nazvana po njemu.



# NP PAKLENICA



# LUKINA JAMA

**Lukinu jamu**, najdublju jamu u Hrvatskoj, otkrili su 28. rujna 1992. godine slovački speleolozi.

Jama se nalazi na Sjevernom Velebitu, u strogom rezervatu prirode u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit.

Nazvana je po **Ozrenu Lukiću - Luki**, speleologu koji je poginuo kao hrvatski vojnik u domovinskom ratu na Velebitu.

Lukina jama je 1421 m duboka.



# ULAZ U LUKINU JAMU



# PRVA TISKARA U HRVATSKOJ

Kosinj pokraj Perušića.

Tiskaru su osnovali knezovi Frankopani.

1483. godine izdan je glagoljski misal,  
najstarija tiskana knjiga.

# Hrvatski glagoljički Prvotisak misala iz 1483.



# ŽIVOTINJSKI SVIJET GORSKIH ŠUMA

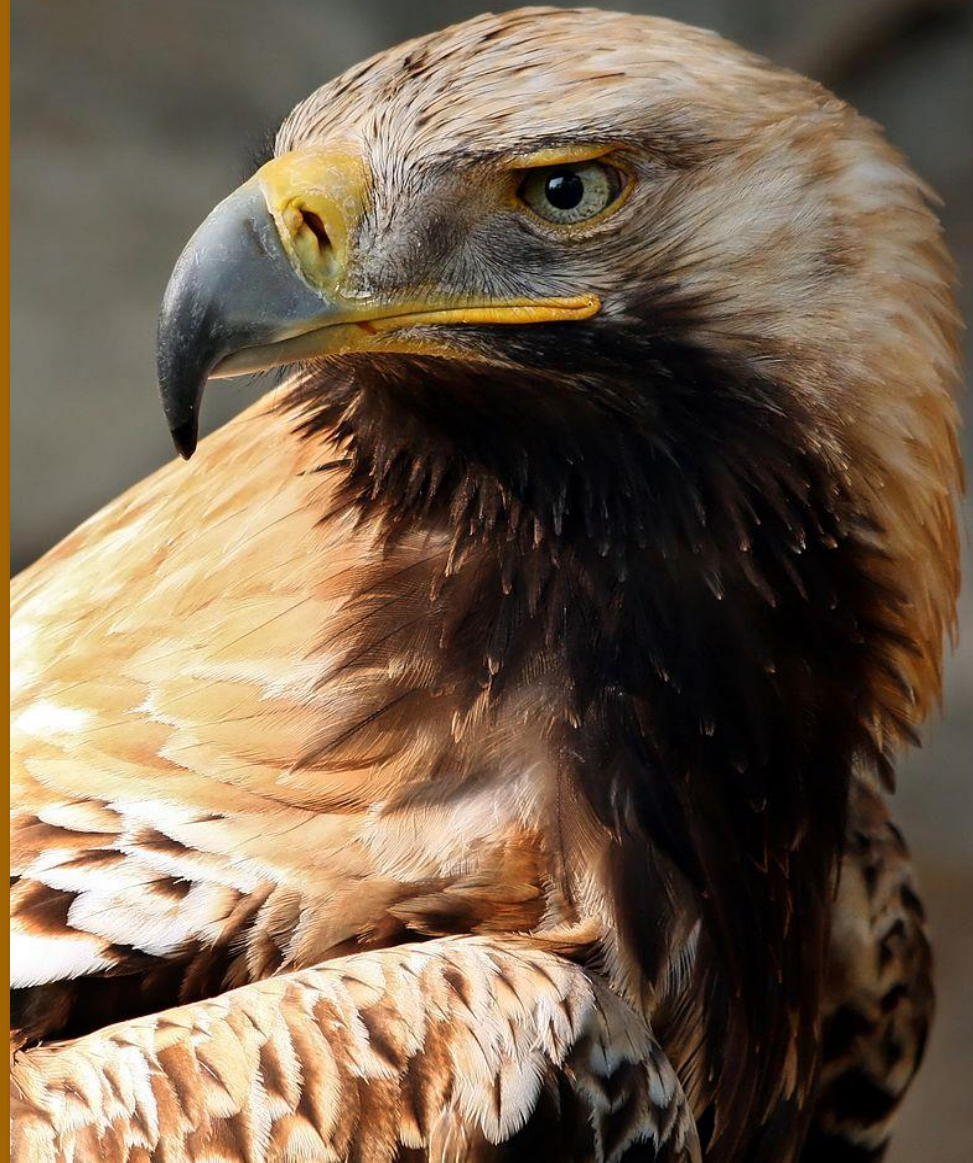
U gorskim predjelima Hrvatske prevladavaju mješovite šume.

U njima se gnijezdi veliki tetrijeb koji pomalo izumire.

U teško pristupačnim predjelima živi orao krstaš.

U gorskim šumama žive smeđi medvjed, vuk, kuna zlatica, velika lasica, divlja mačka rijetkost i zbog toga je zaštićena.

# ORAO KRSTAŠ



**Lasica**



**Kuna zlatica**



# DIVLJAČ GORSKIH ŠUMA

U gorskim šumama glavna divljač je srna, koja je izložena prekomjernom lovu.

Po livadama ispod Bjelolasice ima divljih svinja.

Stanovnici gorskih šuma i polja su: zec, puh, obični hrčak, šumski miš, šumska voluharica, jež, vjeverica zakonom zaštićena.



# PLITVIČA JEZERA – NAJSTARIJI HRVATSKI NACIONALNI PARK

Plitvička jezera sastoje se od 16 jezera,  
međusobno povezana.

1949. godine proglašena NP.

Zbog jedinstvene ljepote na popisu su  
UNESCO – a kao svjetska prirodna baština.



# PLITVIČKA JEZERA



# PRIRODNO – ZEMLJOPISNI UVJETI GORSKIH KRAJEVA

Gorsko područje prostire se između nizinskoga i brežuljkastog prostora na sjeveru i primorja na jugu.

Veći dio gorskog područja okružuju planine:

- Velebit
- zapadni ogranci Risnjaka
- Velika Kapela i Mala Kapela
- sjeverni dio Plješivice

# LIČKA PLJEŠIVICA

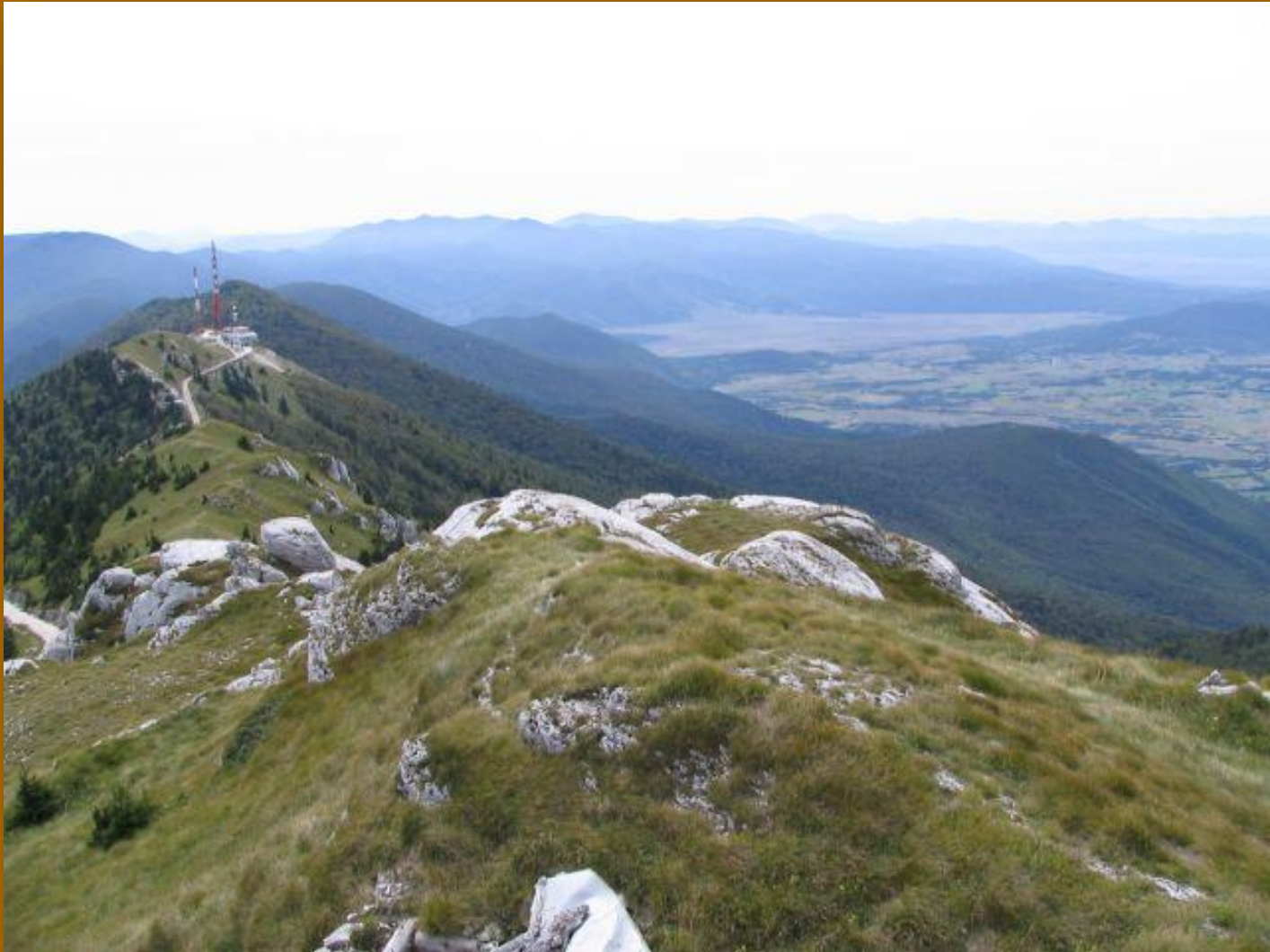
Lička Plješivica (1657 m) - je planina u Hrvatskoj, a jedan manji dio nalazi se na granici sa Bosnom i Hercegovinom.

Pruža se u smjeru sjeverozapad-jugoistok od Plitvičkih jezera do Zrmanje i dijeli Liku od Pounja.

Većina njezine površine pokrivena je gustom šumom.

Najviši vrh je Ozeblin i smješten je na njezinom jugozapadnom dijelu.

# LIČKA PLJEŠIVICA



# RISNJAK

Planina je dobila ime po risu, koji obitava u njezinim šumama. Pod Risnjakom izvire rijeka Kupa, jedna od najčišćih rijeka u Republici Hrvatskoj.



# RISNJAK



## ZAVIČAJNA PODRUČJA GORSKOG PROSTORA

- Lika
- Gorski kotar

Prostor između gora obraslih šumama pružaju se udoline i uske riječne doline.

# LIČKA KRŠKA POLJA

Ličko polje, polje u kršu Like, uz istočne padine Velebita.

Gacko polje, polje u kršu sjeverne Like.

Leži između Male Kapele na sjeveroistoku i Velebita na jugozapadu.

Krbavsko polje, polje u kršu Krbave.

Obilježje gorskog prostora jest krš.

Kameniti reljef pun pukotina kroz koje voda ponire u podzemlje.



# RIJEČNA DOLINA - GACKA

Gacka dolina veliko je krško polje omeđeno Velebitom prema moru, a prema unutrašnjosti Kapelom.

Poljem dominira **rijeka Gacka**, koja izvire na jednom kraju polja i ponire na suprotnom.

Po duljini Gacka je treća ponornica na svijetu.

# RIJEČNA DOLINA - GACKA



# PODNEBLJE I TLO

- umjereno topla klima ( vlažna) klima

LJETA – topla

ZIME – hladne s dosta snijega

U višim predjelima prevladava planinska klima s oštrim zimama te svježa i kratka ljeta.

Gorski kotar – zavičajno područje s najviše padalina u cijeloj Hrvatskoj.

Padaline utječu na biljni pokrov, pa prevladavaju zeleni krajolici.

Tla su jako siromašna i na njima najbolje raste šuma.

Gorski kotar zimi



Gorski kotar ljeti



# VODE

Sve vode tekućice gorskog prostora su ponornice.

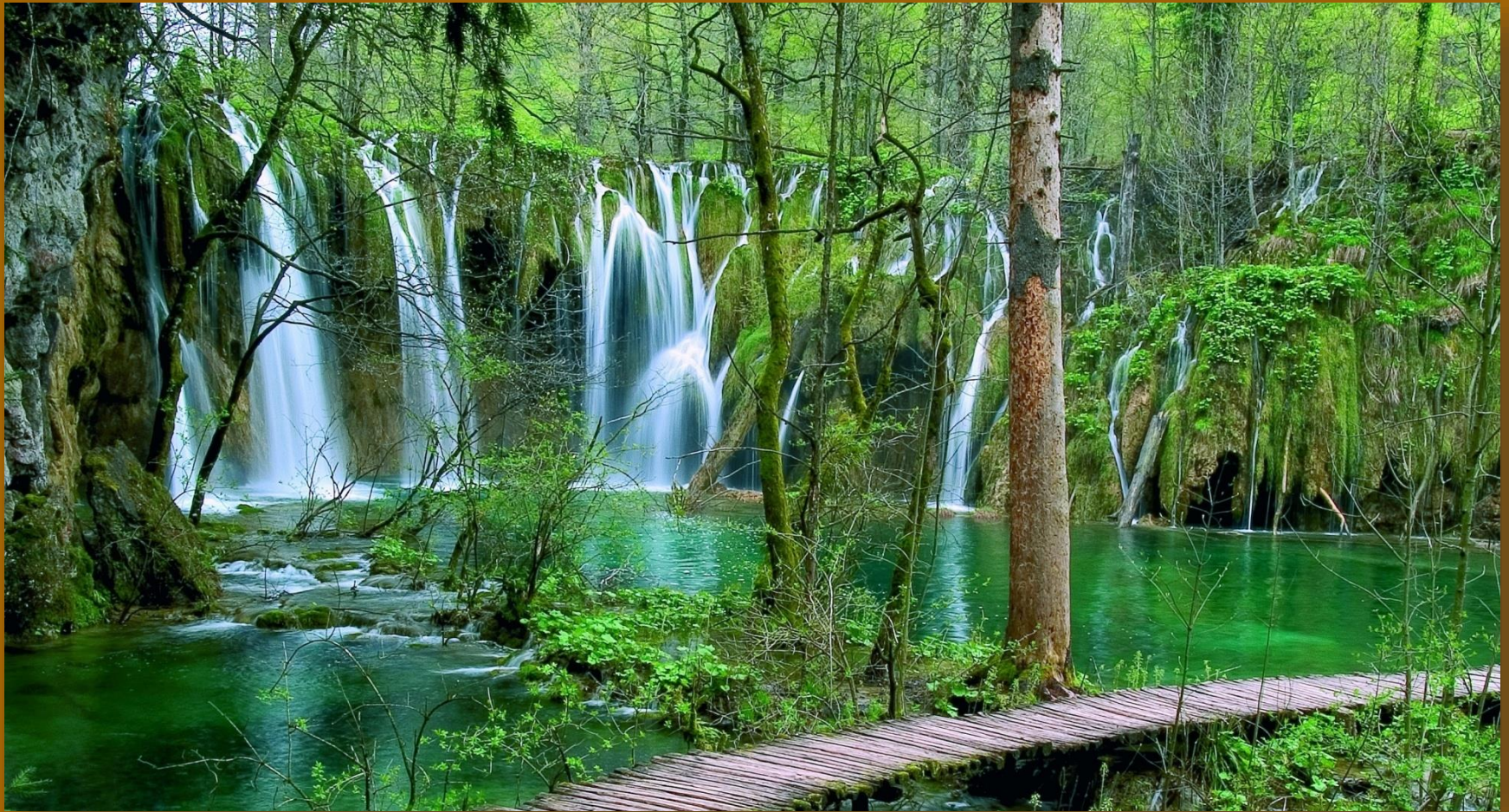
PONORNICE dijelom teku površinom, a ona nestaju poniru u podzemlje.

- Krbava

- gornji tok Dobre

Rijeke Gacka i Lika također su ponirale, a danas se tunelom odvode prema hidroelektrani Senj.

# PLITVIČKA JEZERA



# BILJNI SVIJET

## ŠUME

- bukove
- šume jele
- iznad šuma planinski travnjaci

Gorski kotar je najšumovitiji dio Hrvatske.

# GOSPODARSTVO GORSKIH KRAJEVA

Gorski prostor u prošlosti je razdvajao primorske i nizinske dijelove Republike Hrvatske.

Visoke gore, guste šume i veoma oštre zime bile su velika zapreka prometnom povezivanju primorskih i nizinskih dijelova Hrvatske.



# SUVREMENA AUTOCESTA

Danas gorskim predjelima prolaze moderne prometnice.

Prometna djelatnost danas ima osobitu važnost.

Stanovnici su zaposleni kao cestari, željezničari  
...



AUTOCESTA RIJEKA-ZAGREB d.d.  
DRUŠTVO ZA OVLADANJE I GOSPODARENJE AUTOCESTOM

Besplatni info telefon, 0800-0111

Informational panel with text and a staff member visible through the window.

Jednostavnije



SmartCard

AUTOCESTA RIJEKA-ZAGREB

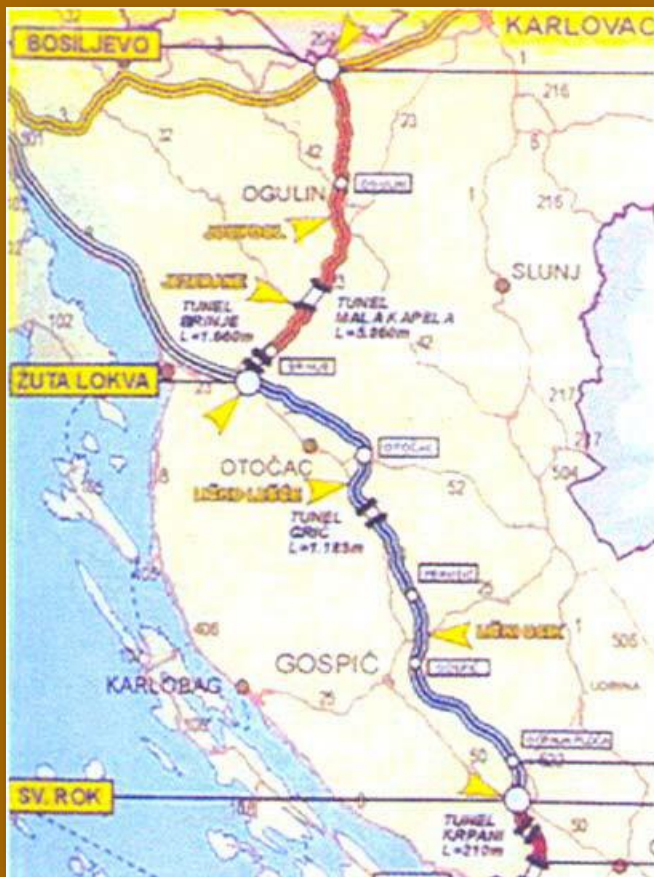
ODABERITE



ENC

AUTOCESTA RIJEKA-ZAGREB

# TUNEL MALA KAPELA



# ŠUMARSTVO

Razvijena je drvna industrija, a posebno u Gorskome kotaru.

## DRVNA INDUSTRIJA

- Čabar
- Delnice
- Ogulin
- Otočac

# DRVNA INDUSTRIJA











# POLJODJELJSTVO

Slabo razvijeno zbog klimatskih obilježja.

U proljeće ima dosta mraza, a tlo je slabo plodno.

Uzgaja se : krumpir, ječam, kukuruz, kupus.

Od voća uzgajaju se šljive i to u Lici.

Gorsko planinski kraj ekološki očuvan prostor.

Zbog ekološke očuvanosti pogodan je za prirodan uzgoj hrane bez umjetnih sredstava.

# LIČKI KRUMPIR

Izvršne klimatske prilike, sastav tla, očuvan okoliš te dobrim dijelom zadržan tradicionalni način proizvodnje jedinstveni su uvjeti za uzgoj ovog hrvatskog gastronomskog bisera.



## Kupus



Uzgoj kupusa utjecao je na  
tradicijska jela gorskih krajeva



# Uzgoj kukuruza – priprava palente (pure)



# STOČARSTVO

Ova gospodarstvena grana razvijenija je od poljodjelstva.

Uglavnom se uzgajaju ovce, a manje goveda.

Svinje i perad ljudi uzgajaju uglavnom za vlastite potrebe.

Ujedno je najstarija djelatnost gorskih krajeva.

# OVČARSTVO



# IZVORI PITKE VODE

- rijeke, jezera važni za proizvodnju električne energije

Gorski kraj bogat je kvalitetnom vodom za piće, kakve nema nigdje u Europi.

# GORSKI KRAJEVI IZVORI PITKE VODE





# TURIZAM

Najvažnija gospodarstvena grana gorskog prostora.

## ODREDIŠTA TURISTA

- Plitvička jezera
- NP Risnjak
- Sjeverni Velebit
- Paklenica
- rijeka Gacka u Lici
- Fužine i Lokve u Gorskom kotaru

# PLITVIČKA JEZERA



# RISNJAK





# SJEVERNI VELEBIT



# PAKLENICA





# Rijeka Gacka – turističko odredište u Lici







# Fužine – turističko odredište u Gorskom kotaru





# NASELJA GORSKIH KRAJEVA

Naselja u gorskim krajevima nastala su u nižim predjelima.

## LIKA

- sela smještena uz rubove polja
- izdužena i smještena uz ceste
- Ličani još prije 100 godina počeli se iseljavati u druge krajeve naše domovine, ali i diljem svijeta.

## GORSKI KOTAR

- mnogo sela i većinom vrlo malena
- nalaze se podalje od prometnica
- ima 10 – tak sela i zaselaka bez stalnih stanovnika

U tim selima nema škola, ambulanta ni javnog prijevoza do grada.

Zbog slabe povezanosti sela gube stanovništvo, sela odumiru.

Gorski krajevi Hrvatske imaju malo gradova.

Zbog slabe naseljenosti i nedovoljne razvijenosti cijelog prostora, nije se razvio nijedan veliki grad.

# NAJVEĆA NASELJA



Ogulin je grad u Hrvatskoj, u Karlovačkoj županiji.  
Najveće naselje gorskog kraja.

# GOSPIĆ



Gospić je grad u Hrvatskoj.

Nalazi se u središnjem dijelu Like.

Sjedište je Ličko-senjske županije, kao i Gospićko-senjske biskupije.

Nastao na križanju važnih putova.

Otočac je grad u Ličko senjskoj županiji.  
Smjestio se u Gackoj dolini, kroz koju protječe  
rijeka Gacka.





# DELNICE

Delnice su grad u Hrvatskoj.

Nalaze se na području Gorskog kotara, Primorsko-goranska županija.

Veoma važnu ulogu za njegovu razvoj imala je izgradnja ceste i željezničke pruge.



# VRBOVSKO

Vrbovsko je grad u Hrvatskoj, smješten na području Gorskog kotara uz rijeku Dobru.

Drugo je naselje Gorskog kotara.



Grad Vrbovsko



# BEGOVO RAZDOLJE



Najviše naselje u Hrvatskoj.

Begovo Razdolje je naselje u Primorsko-goranskoj županiji.

# POVIJESNE I KULTURNE ZNAMENITOSTI GORSKIH KRAJEVA

## Povijesne i kulturne znamenitosti

LIKA – ima nešto više povijesnih i kulturnih znamenitosti nego u Gorskom kotaru.

Zbog svojih velikih polja i pašnjaka Lika je u prošlosti bila privlačnija za naseljavanje od ostalih gorskih krajeva.

# SPOMENICI U GORSKOM PROSTORU

- utvrde i utvrđeni gradovi

Brojne utvrde nam svjedoče o burnoj prošlosti gorskih krajeva, bitkama i pustošenjima.

- utvrda Sokolac u Brinju

- utvrda u Ogulinu

- ostaci grada Modruša

# SOKOLAC BRINJE



# SOKOLAC

Na stjenovitom brežuljku u srcu Brinja nalaze se ostatci srednjovjekovne utvrde Sokolca.

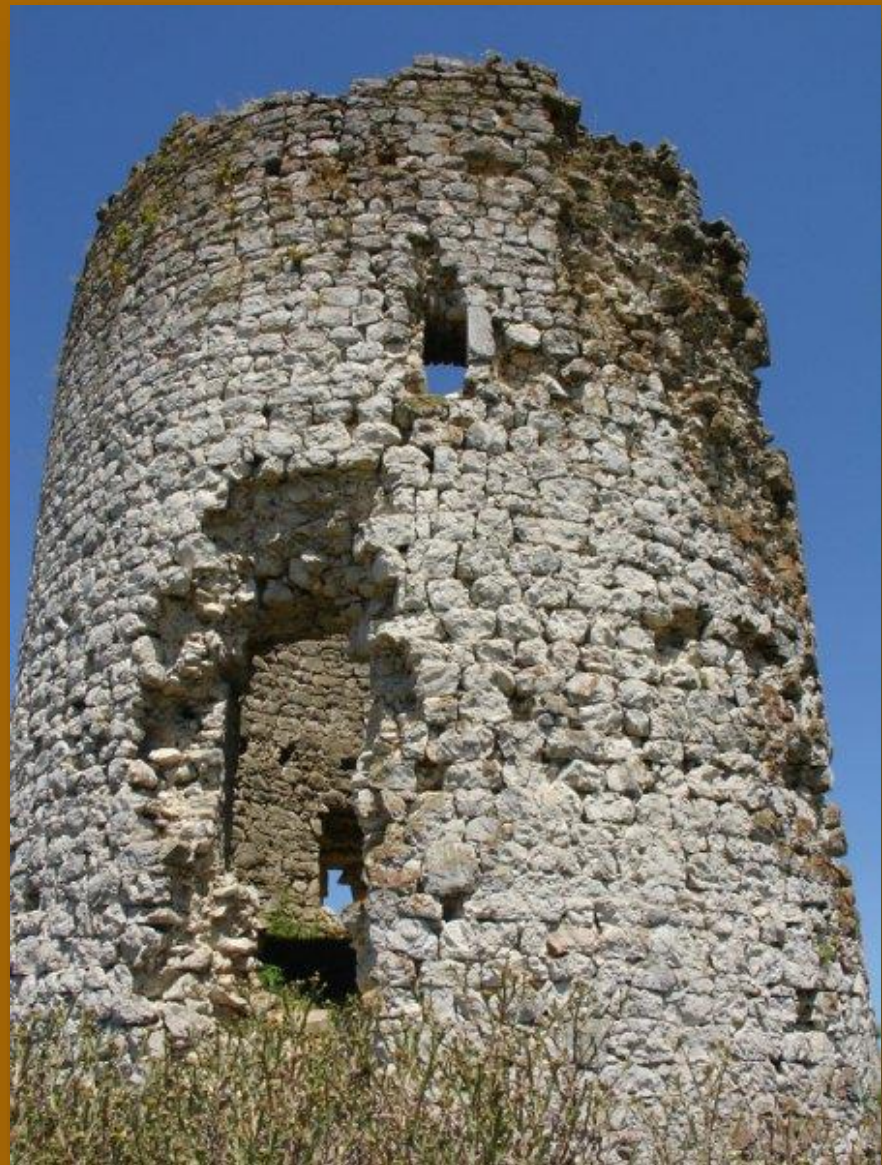
Početakom 15. stoljeća, zlatno doba Brinja, kad je Sokolcem vladao jedan od najslavnijih knezova Krčkih – knez Nikola IV. Frankopan.

# SOKOLAC





Iz davnih  
vremena dok je  
dio gorskih  
krajeva bio pod  
Turcima,  
očuvana je Kula  
u Perušiću.



# OSTACI GRADA MODRUŠ







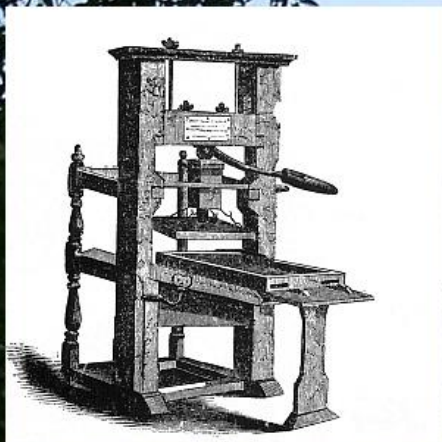
# KOSINJ

U Kosinju u 15. stoljeću naselju uz rijeku Liku, radila je tiskara u kojoj je 1483. godina izdan glagoljski misal, najstarija hrvatska knjiga.

Od tiskare nema nikakvih ostataka.

Na obroncima Kosinjske doline

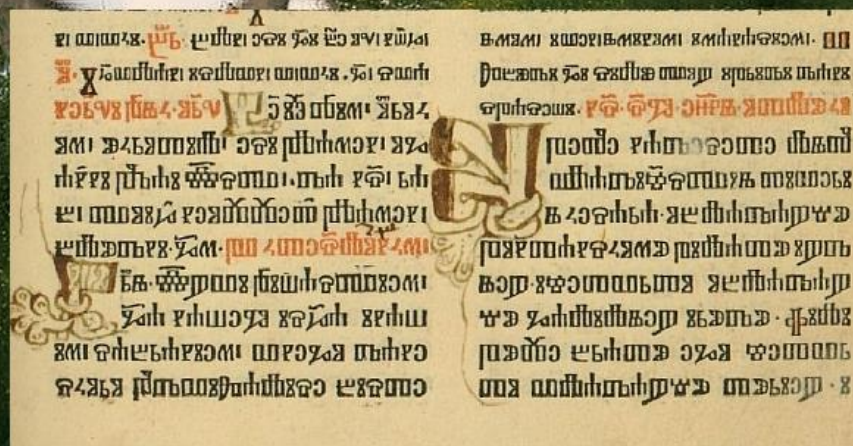
# PRVA TISKARA U HRVATA



Od Gutenbergove tiskarske preše...



... do hrvatskog prvotiska



# KULTURNA BAŠTINA

## CRKVE

- Sv. Antuna u Čabru
- Sv. Trojstva u Otočcu
- svetište Majke Božje u Krasnu, sjeverni Velebit

# CRKVA SVETOG TROJSTVA - OTOČAC



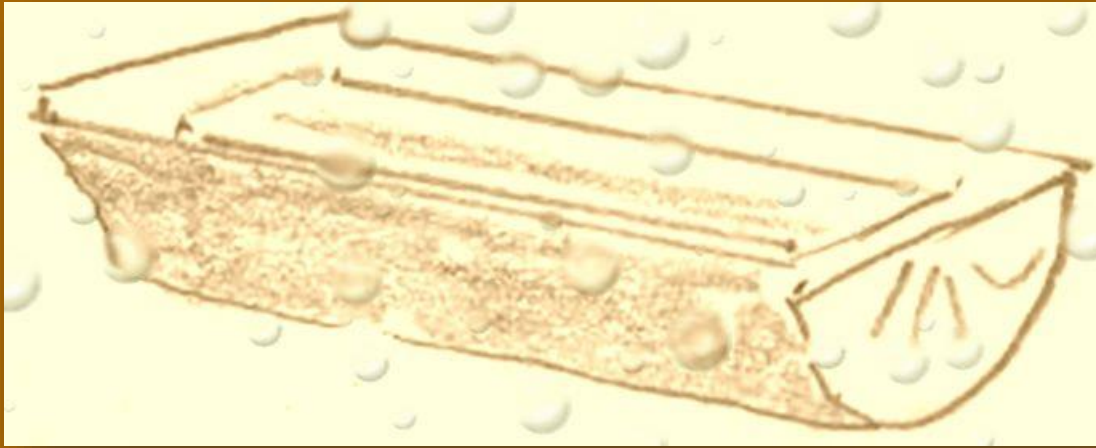


# KUTEREVO

- velebitsko selo Kuterevo

Poznato po očuvanosti stoljetne tradicijske izradbe drvenih predmeta.





# TRADICIJSKA KUĆA U LICI



# STARI MLIN NA RIJECI GACKI



# ZNAMENITE OSOBE

Ante Starčević – političar i književnik

Nikola Tesla – znanstvenik i izumitelj  
svjetskoga glasa

Ivan Goran Kovačić - pjesnik

# ANTE STARČEVIĆ



**Rođenje:** 23. svibnja  
1823., Veliki Žitnik

**Premينو:** 28. veljače  
1896., Zagreb

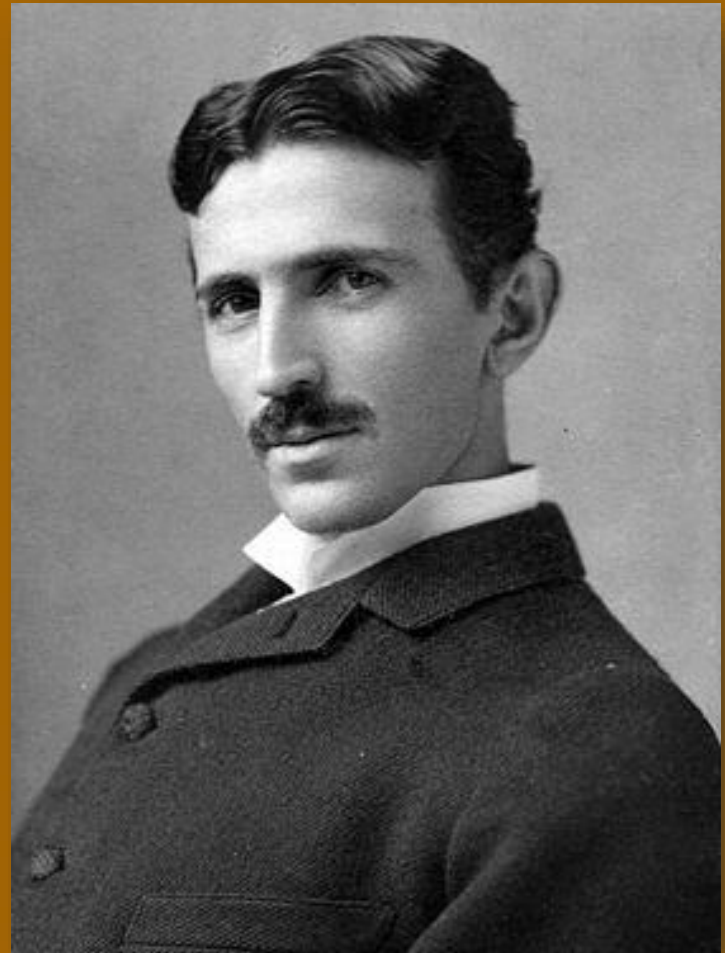


# VELIKI ŽITNIK – RODNA KUĆA ANTE STARČEVIĆA



# NIKOLA TESLA

Rođenje 10.  
srpnja 1856.  
Smiljan, Hrvatska  
Umro 7. siječnja 1943.  
New York, SAD





# SMILJAN

Memorijalni centar “Nikola Tesla” Smiljan



Smiljan je selo koje se nalazi sedam km sjeverozapadno od Gospića, i petnaest km od ceste Zagreb — Split.

# IVAN GORAN KOVAČIĆ

**Rođenje:** 21. ožujka  
1913., Lukovdol

**Preminuo:** 13. srpnja  
1943., Foča, BiH



# Lukovdol



Izradio:  
učitelj Dario Šperkov  
OŠ braće Radića,  
Bračević - PŠ Crivac  
Šk. god. 2016./ 2017.

